

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

Új életet kap egy régi dízel tehervonat

A hidrogént gyakran a jövő üzemanyagaként emlegetik, mert égéskor vizet bocsát ki, de szén-dioxidot nem. A hidrogén tartályokban való tárolásának jelenlegi módszerei azonban nagy nyomástú gázként, vagy rendkívül hideg (kriogén) folyadékként drágák és potenciálisan nem biztonságosak. A tudósok régóta törekedtek arra, hogy megtalálják a hidrogén inertebb szilárd formában való tárolásának módját.

A kanadai British Columbiában a helyi Hydrogen to Motion (H2M) cég jelenleg a Green Goat mozdonyot úgy alakítja át, hogy hidrogénnel és akkumulátorral vegyesen működjön. Az úgynevezett váltómozdony olyan feladatokat lát el, mint kis rakomány fűtészáru vagy állati takarmány szállítása a vasútválomásokon.

Ha minden a tervek szerint halad, a H2M motorja az idei év végére beindul. „Ha sikeres lesz a fogadtatás, sokkal nagyobb mozdonyok átalakíthatóságát is megvizsgálhnánk” – mondja Grace Quan, a H2M elnöke és vezérigazgatója. – A kanadai mérnökök egész flották átalakítását fontolgtákj. Működik már néhány hidrogénüzemű vonat. Alsó-Szászországban a technológia 2018-ban debütált és jelenleg is fut hidrogént égető vonat. Az Egyesült Királyságban a Warwickshire-beli Long Marstonban tesztelnek egy Hydroflex2 név hidrogénmozdonyt.

A H2M esetében a cég olyan nanoanyagot fejlesztett ki, amelyben a hidrogént más technikákhoz képest viszonylag alacsony nyomáson tárolják. Egyszerűen kinyitva egy szelepet, és csökkentve a nyomást, a hidrogén távozik, akárcsak akkor, amikor a szénsavas italban lévő CO₂ felszabadul az üveg kinyitásakor. A hidrogén különösen hasznos lehet a hosszú utakon közlekedő nehézgépjárművek, például vonatok és teherautók meghajtásában, bár a cég bemutatóként kifejlesztett egy hidrogénüzemű kisméretű háromkerékű tuk-tukot is.

Hatalmas viking ezüstkincsre bukkantak Svédországban

1000 éves ezüstkincset fedeztek fel régészek egy Stockholm melletti egykori viking településen. Az érmék a vikingek nagy haderejét kereskedelmi hálózatáról tanúsodnak, amely egészen a Közel-Keletig terjedt.

A Svéd Nemzeti Történeti Múzeum Régészeti Múzeumának tudósi most egy különleges ezüstkincsre bukkantak az egykori Träby viking településen végzett ásatások során. Ezen a Stockholm melletti településen a régészek korábban több mint 20 ház maradványait fedezték fel, amelyek használatá a 400-as évben kezdődött, és a viking korszaktól a korá középkorig terjedt.

A régészek most az ezüstkincset az egyik viking épület fapadlója alatt fedezték fel, amit mintegy 1000 évvel ezelőtt rejtettek oda. A kutatók nyolc művész kidolgozású ezüst nyakláncot, ezüst karkötőt, gyűrűt, két gyöngyöt és tizenkét ezüstméretű találtak egy cserépedény maradványaiban.

A ezüstérmék alaposab vizsgálatá feltárt néhány érdekességet. Több érme Közép-Európából és Angliából származik, de öt közülük a Közel-Keletről. Ezek a régészek beszámolój szerint arab dirhamok voltak. Ez ismét meg erősíti a viking kor Skandinávia és a Földközi-tenger térsége közötti messzemenő kereskedelmi kapcsolatokat.

Egy ezüst érme a Träby-kincsből igazi ritkaságnak bizonyult. Körülbelül ezer ezer verték a normandiai Rouen városában, és rendkívül ritka: ez a fajta érme eddig csak egy 18. századi rajzról volt ismert. A svéd viking településen felfedezett ezüstérme az első ilyen érme lelet.

Miért temették el legértékesebb ékszereiket a vikingek házuk padlója alá, ez máig nem világos. A régészek azonban gyanítják, hogy ezt a lopás elleni védekezés érdekében tették. A jelenlegi értelmezések szerint az emberek főleg nehéz és viharos időkben rejtették és ásták el kincseiket. Tipikus kiváltó okok a közelgő háborúk, belső konfliktusok vagy akár szűkséghelyzetek lehettek.

BÉCSI NAPLÓ

2022. november–december

Hunnia, 2022

Folytatás az 1. oldalról

Elmaradottság diadalalекt bemutatni, ám a harag, a lebecsülés és a bélyegzés ezúttal sem tűnik jó tanácsadónak. A háború e sorok írója szerint inkább a régóta tartó és kiélezett szuverenitásvitát fűzte tovább: ha más nem, tudat alatt sokan arra is kereshették a választ a szavazófülkében, hogy vajon van-e egy Magyarország méretű országnak lehetősége Európa közepén és az Európai Unió tagjaként, nagy hatalmak örök szorításában legalább megpróbálnia valamiféle önálló akaratot kifejeznie és saját érdekeit képviselnie. Az erre adott „igen” válasz határozott jelzés volt annak a politikának, amely az örök mintakövetést tekintí az egyetlen lehetőséget céljaink elérésére. Hogy e szuverenitás természetzerileg mindig korlátok közé szorított, annak nyilvánvalóságát Magyarország ott politíkai-gazdasági-geostratégiai hatások mellett az Európai Bizottsággal folytatott tárgyalások alakulása is igazolja, annak eredményessége vagy eredménytelensége pedig saját szuverenitásunkról alkotott további képünket is formálhatja.

NAGYMIHALY ZOLTÁN

Kikelt a vetés

Abban a légkörben, amikor a kiöregedés rémével küzdenek a nyugati magyar szörványközösségek, szinte hihetetlennek tűnik az ifjúság jelenléte. Mint már hírt adtunk róla. Bázelben 2022. május 27-én megalakult az Európai Magyar Ifjúsági Tanács (EMIT). Elnöke, Bölcsey-Molnár Dávid időközben előre hívta ennek ausztriai szervezetét. Bemutatókösztal október 19-én 1956 szellemében tartották bemutatkozó megemléke-süket, aminek központjában a 2006-ban készült Szabadság. Szerelem c. film bemutatása volt. Ezt megelőzően az idősebb generáció tagjai számoltak be 1956-os élményeiről. Ezáltal mintegy az egyes generációkat összekötő kapocsként jelentik meg 1956 öröksége. Emellett tettek hitet azok az

BETHLEN GÁBOR DÍJTADÓ

2022. november 5-én került sor a Pesti Vármegeház dísztermében az idei kitüntetések ünnepélyes átadására.

Bethlen Gábor-díjban részesült SZIJÁRTÓ István, az irodalomtudományok kandidátusa, a Százak Tanácsa elnöke

Márton Áron emlékérmét kapott BÁRANYI BÉLA zsolgói r. k. plébános

Teleki Pál-érdemérem díjazottjai: GÁBOR CSIL-É. Kolozsvár

MUZSNAY ÁRPAD, Szatmárnémeti, újságíró, művelődésszervező

MESSIK MIKLÓS, Budapest

Székelyföld Jövőjéért ösztöndíj: KOVÁCS PETRA

Képrombolók és képmutatók

de talán még soha nem ilyen tudatos értelmezéssel.

Sajnálom ezeket a fiatalokat! Logikátlanok és a klímaváltozás elleni harc hevében a nagy olajipari cégekre haragudván a nagy művészek alkotásait támadják meg, hogy akciójuk minél látványosabb legyen. Tettük csak m doros szalonvandализmus, hiszen nincs valódi indulat bennük a műalkotások sem azok alkotói ellen. Akik van Gogh művét nyakonön-tötték, nem azt írták plóliakra, hogy „Just Stop van Gogh”, hanem azt, hogy „Just Stop Oil”. Amit ezek a fiatalok meggyőződéssel csinálnak az pötcsekevés! Végtelen csapdahelyzetbe kerültek: ók a kőolajipari cégekkel hadakoznak, ezért egyetlen hiteles és „logikus” dakevésznők a kőolajfiumitók felrobantása lenne. Ezt nem tehetik, hiszen azzal hatalmas mennyiségű üvegházhatástú gázt szabadítaná-nak fel a légkörbe! Tettükkel pontosan azt érnék el, ami ellen annyira vehemensen tiltakoznak. Mivel nem támadhatják meg igazi ellenségüket, a „nagy olajat” (big oil), megtá-madják hát az olajfestményeket.

Sokan, változatos okokból kifolyólag, számtalan műalkotást támadtak már meg a világtörténelemben. A Letzte Generation és hasonozórtú társai álvándál cselekedetei a legreménytelenebb vállalkozások. A figyel-met eredményesen felhívják magukra, de a probléma lényegéről nyomban el is terelik!

A választási eredmények nem a kormányzat teljesítménye iránti kritikátlanóságok jelzik, és az elsőprő felhatalmazásból sem következnek, hogy a háború hatásai nem érik el Magyarországot. Bár szerencsére konkrét katonai cselekmény nem veszélyeztetni az országot, és Kárpátjátál sem érte a májusi rakétátámadás óta hasonló atrocitás, a Kelet-Lengyelországban becsapódó – azóta valószínűsítetten ukrán légvédelmi – rakéták néhány órára egy még súlyosabb és pusztítóbb háború fenyegető képét rajzolták fel a falra. Az infláció, és különösen az élelmiszerárak drasztikus növekedését, a gazdaság megkezdődő lassulását és az energiaárak sokak számára érezhető emelkedését talán érdemes embe-re, illetve az ukrán energiahálózatot ért orosz támadás kontextusában is értelmeznünk.

Amikor idén boldogság és békkéséget kívánunk karácsonyra, és „jó kedvet” és „bőséget” az újévre szeretneinknek, honfitársainknak – éljenek „Hunnibábnak”, „Pannóniában”, határon innen és túl bárhol – és az egész világnak, ta-lán most vágyunk majd a leginkább arra, hogy a kimondott szavak valóra váljanak.

2022. november–december

NEGYVEN A HATVANBÓL

lis-tudományos vállalkozásban. Ez a renhdagyó szervezeti forma az államhatárok fölötti együttműködés óhajából jött létre. Ezt az indíté-kot akkoriban nem nevezték európai értéknek.

A müncheni lenyomat

A müncheni évek a hungarológia munkaterü-sítésének a jegyében teltek, olyan konkerterü-let kifejlesztésének az érdekében, amelynek tudományos hagyománya a korai 20. századig nyúlik vissza. Bogvay Tamás alapító igazgató és utódai, Georg Stadtmüller és Horst Glassl, történészekként a széles látóhatár iskoláját képviselték. Így honosodott meg az Intézet alapfeladata: a múlt és a jelen Magyarorszá-gáról szoló, regionális és nemzeti kereteken túlmutató ismeretek terjesztése az egyetemi, de a szélesebb nyilvánosságban is. Az MMI ezzel az általános koncepcióval Magyarország jobb megismeréséhez és alaposab megértésé-hez kívánt hozzájárulni, különös tekintettel közelebbi és távolabbi szomszédaihoz, minde-nekelőtt Németországhoz fűződő kapcsolat-aira. Az évezredforduló után a szépirodalom és a zene különböző műfajai is felbukkantak az Intézet közeleti megnyilvánulásaiban, esz-közök, amelyek az embereket képesek egy-máshoz közel hozni, anélkül, hogy egyazon gondolat- és érzésvilágba kényszerítének őket. Talán éppen pártok föltitítése akadályozta meg az MMI szervezeti betagoalását a müncheni Ludwig Maximilian Egyetembe.

Megkétszereződés a regensburgi költözés után

Hosszadalmas műcmenen előkészületek után a Regensburgi Egyetemnek köszönhetően ala-kíthatta ki az Intézet szabályozott felsőoktatási munkáját. A mai Európában csak a Bécsi Egye-tem, a párizsi Sorbonne és a berlini Humboldt Egyetem hivatkozhat hasonló magyarságtudo-mányi erőfeszítésekre.

Az Intézet Felső-Bajorországból Felső-Pfalz-ba való 2009. évi költözése nyomán joggal megkétszereződött. Tudományos részlege a

BÉCSI NAPLÓ

A megértés jegyében

A Magyar Intézet több mint húsz éve maga is különleges kapcsolatok része, Bajorország és Magyarország viszonyrendszerében helyezke-dik el. A személyes visszatekintés az intézettör-ténet hatvan évének négy évtizedére egyszerre két otthonnal tünteti fel – avagy inkább a senkiföldjén mozgott Bajorország és Magyarország között? Az államközi térben mindenesetre ab-ban a kivételes esélyben részesült, hogy szak-mai vonalon továbbfejleszse magát. Ez egyfelől a Bajor Állami Kancelláriának és a müncheni tudományügyi minisztériumnak, másfelől a magyar külügyminisztériumnak, kulturális minisztériumnak és miniszterelnökségnek köszönhető. Bejártuk a tudásközvetítés útját, amelyen minden kisebb vagy nagyobb siker el-halványult egy bizonyos talanság mögött: meg-tanultuk, hogy mekkora eszmei kincs egymás megértése. Azt tanultuk meg, hogy a nyílt pár-beszédnek nincs értelmes alternatívája. Gyak-ran már a pusztá akarat elegendő ahhoz, hogy létező hidakat ápoljunk vagy, szükség esetén, új hidakat építsünk föl.

Kívánom, hogy ilyen út a közeli és a távolabbi jövőben is nyitva álljon a Magyar Intézet előtt.
K. LENGYEL ZSOLT

A HOMOK-HAZA KERTÉSZEI

küzdő – kis faluban, s mintha három külön világ lenne. Gyönyörtűnen megművelve az egyik, derékig érő gabza, a másik, elbözlotosodva, a teljes pusztuláshatárán a harmadik. Miközben vanunk, akik úgy gondoloznak a kertjüket, hogy szinte „személylesen” ismerik minden növényüket, szomorúan nézem azokat a falusi fiatalokat, akik – mert megtehetik – a kőla és a csipsz mellett a paradicsomot és a paprikát is a Tescóban vagy valamelyik másik nagyáruházban veszik meg – ahelyett, hogy megtermelnék a kertben.

Ott van emögött a hagyományos falusi családmodell megszűnése, a nemzedékek eltávolodása egymástól. És ott rejtozik az is, hogy a helyi tudás, az ósok tapasztalata – és ezáltal a szűkebb szülő-földhöz kötődés – az oktatásban sincs a helyén: erre az általános iskolától az egyetemekig sokkal nagyobb gondot kellene fordítani. „Nem kell szégyelli a magyar parasztot” – írta Somogyi Imre 70 évvel ezelőtt, s hozzátette: „Minden művelt nemz-társadalmi berendezésének alapja a néphagyomá-ny, a nép szellemi és tárgyi kincseinek az össze-gyűjtése, azok megbecsülése és továbbépitése az európai közösségi kultúra hozzáadásával.” A nemze-tek és a kultúrák egymást erősítő Európájában ez ma is nagyon aktuális mondanivaló, s érdemes eltöprengeni azon, milyen közel is van egymáshoz a magyar paraszti hagyomány, a Kertmagyarság eszméje – amelynek alapja az élelet adó föld – és az ökoszociális piacgazdaság európai gondolata, amely a környezeti felelősséget ötvözi a társadalmi tisztességgel. „Pénzt vagy életet teremjen a föld?” – teszi fel a kérdést 2001-ben, a Heti Válaszban megjelent vitaindító írása címeiben Győri-Nagy Sándor, a Szent István Egyetem Kultúrókológiai és Környezeti Kommunikációs Tanszékének vezetője, az Európai Ökoszociális Fórum alelnöke, a Magyar Ökoszociális Fórum elnöke. A válasz: életet – s a pénz is csak ennek eszköze lehet.

A sors firtora, hogy rég megszűnt a gödöllői tan-szék, melynek alapelve az volt, hogy a tudomány-nak életté kell válnia. Nincsen ma már Szent István Egyetem se, számos agrár-felsőoktatási intézmény összevonásával 2021. február 1-jei dátummal lét-rejött viszont a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, amelynek a Szent István Campus is ré-sze. Győri-Nagy Sándor – 11 gyermekes zsongói tanyaí földművelő család sarja – ma nyugdíjasként szülőhelyéhez nem megy. Kiskunmajsnál é. s a közeli Csölygópálos határában tájbírtoknál minta-

gazdaságot alakított ki. Tanszékének keretében in-dult el csaknem húsz éve a Lakitelek Népfőiskola által szervezett első – 2002–2003-as – Kiskunági Tanakollégium nyomán A tanya című választha-tó tantárgy – melynek tanára a mai napig e sorok írója –, a hallgatókkal rendszeresen meglátogatjuk őt, sokat tanultuk tőle.

S folytatódott a Tanakollégium munkája is, rövidesen zárul Lakiteleken a harmadik. Alapul az 1930-as évtized falukutató mozgalma szolgál, a résztvevők – köztük A tanya tárgy hallgatói, s mellettük különböző felsőoktatási intézmények diákjai – az első kollégium idején zömmel még övo-dások voltak, vagy meg sem születtek, különösen igazlmas hát velük dolgozni. Csoportommal jár-tunk olyan fiatalokkal, akik a tanyát választották, vannak köztük, akik már családot is alapítottak. S bizakodhatunk, hogy lesz folytatás, mert például a jakabszálláson élő Lesták Gyula és Oláh Szilvia tövezés kislánya – akinék a kicsi aranyhórcsótól a Jacóéig, a hatalmas bikáig a tanya minden jóságga a barátja – így búcsúzott tőlünk: „Az tuti biztos, hogy ha felnőtt leszek, én is itt akarok lakni.” Tőlük nem messze Dobos Brigitta és Perjesi Bence még egyetemre jár, de már ók is tanyán gazdálkodnak, mégpedig úgy, hogy gyorszernt nem használják. Csak az a baj – mint elmondták – hogy a kecske-mélt egyetemi órákon – Brigi vidékfejlesztő mér-nőként, Bence pedig mezőgazdasági mérnökként végez – a biogazdálkodásról nem sokat tanulnak. Ezért is volt számukra nagy élmény, amikor Nemes Mátyásnál, a 2015-es év és Gyöngyösi Sándornál, a 2019-es esztendő biogazdájánál töltöttek egy na-pot, a szomszédos Fülöppájanon.

Mindkettőjüket jól ismerem magam is. Nemes Mátyás híradós tisztként szolgált Kiskunféléghá-ván, amikor a feleségével már volt egy hobbikert-jük. A tanyájukat 1991-ben vásárolták, Gyöngyösi Sándor javaslatára, aki a katonája volt. Amikor 1995-ben századosként nyugdíjba ment a honvé-dségtől, letelepedett Gyöngyösiék szomszédságá-ban. Egy hektár föld veszi körül a tanyát, ennek negyedrészben fólia alatt termelnek. Van földjük még ezenkívül is a Fülöpjakabi határban – a tele-pülés 1150 lakójának kétharmada egyébként ma is tanyán él –, és legalább 40 féle zöldséget szálítalnak a budai ökopiacra. Közép-Európa legnagyobb ilyen piacára. A közelben gazdálkodik a két fiuk, Tibor és Gábor is élete párfájával –ők szintén biotermelek, és mindkét családban három-három unoka van –,

DULAI SÁNDOR

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem nyugalmazott tanára, a Szabad Föld (a magyar vidék lapja) szerkesztője